

Motion till riksdagen 2010/11:U280

av Irene Oskarsson (KD)

Handelsavtal

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU inte ingår några handelsavtal utan att ha genomfört oberoende hållbarhets- och utvecklingsanalyser som tydliggör effekterna för fattiga människor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i offentliga underlag ska redogöra för hur rättighets- och fattigdomsperspektiven från politik för global utveckling genomsyrar Sveriges handelspolitiska analys och ställningstaganden.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU inte använder bistånd som påtryckningsmedel i handelsförhandlingar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att de handelsavtal som EU ingår ska innehålla mekanismer för gemensam uppföljning och utvärdering av avtalet utifrån objektiva utvecklingskriterier.

Motivering

Handel är avgörande för att bekämpa fattigdomen i världen. De internationella och bilaterala handelsavtal som EU ingår har därför oerhört stor betydelse för världens fattiga. Tyvärr har ojämlika styrkeförhållanden och de rika ländernas kortsiktiga egenintressen ofta präglat förhandlingarna, vilket lett till avtal som i delar inte alls gynnar de fattigas intressen.

Dessa ojämlika styrkeförhållanden påverkar fattiga länders möjligheter att utveckla sitt eget jordbruk, förädla sina produkter och utveckla sina marknader. Afrika är i genomsnitt mer beroende av export jämfört med OECD, men exporten består emellertid till en betydligt högre grad av oprocessade

Fel! Okänt namn på

råvaror. Förädling motverkas av EU:s så kallade tullekalering, alltså ökade tullar i förhållande till förädlingsgrad.

För att fatta kloka beslut som kan gynna en rättvis och hållbar utveckling krävs bra underlag. Tyvärr saknas det i många av dagens handelsförhandlingar oberoende hållbarhets- och utvecklingsanalyser. I de fall de görs, sker det ofta parallellt med förhandlingarna istället för i förväg. Detta försvårar för förhandlingsparterna att fatta välinformerade beslut.

Det är av oerhörd vikt att regeringen blir bättre på att redogöra för hur rättighets- och fattigdomsperspektiven från politiken för global utveckling genomsyrar Sveriges handelspolitiska analys och handelspolitiska ställningstaganden. Detta skulle förslagsvis kunna göras genom offentliga underlag kring dessa analyser och ställningstaganden.

I både internationella och bilaterala handelsförhandlingar har det förekommit anklagelser om att rika länder använder bistånd som påtryckningsmedel för att få fattiga länder att gå med på avtal som kanske inte alltid gynnar deras utveckling. I rapporten "Partnership Under Pressure" av brittiska Christian Aid finns flera exempel på hur EU-kommissionen på ett otillbörligt sätt kopplat löften om bistånd till utfallet i EPA-förhandlingarna. Det är inte acceptabelt att Sverige indirekt på detta sätt bidrar till att använda bistånd som påtryckningsmedel. Sverige måste därför aktivt verka för att EU inte använder denna typ av påtryckningsmedel i förhandlingar med länder som tar emot bistånd.

Moderna handelsförhandlingar handlar om mycket mer än tullar och kvoter. Genom frågor som rör t.ex. patenträttigheter, investeringar och offentlig upphandling kommer handelsförhandlingarna även att påverka miljö- och utvecklingspolitik som tidigare betraktats mer som nationella angelägenheter. Det är viktigt att fattiga länder ges tillräckligt stort politiskt handlingsutrymme för att de ska få möjlighet att omvandla den ekonomiska tillväxt som handeln ger till en rättvis och hållbar utveckling.

När handelsavtal väl är på plats är det av yttersta vikt att de följs upp och kontinuerligt utvärderas för att försäkra att de effektivt bidrar till en rättvis och hållbar utveckling. För att göra detta bör mekanismer för gemensam uppföljning och utvärdering av avtalen, utifrån objektiva utvecklingskriterier, skrivas in i de avtal som EU tecknar.

Stockholm den 26 oktober 2010

Irene Oskarsson (KD)